

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Posudek oponenta práce

Autor práce: Tereza Kcholová

Název práce: Karnismus v kontextu českého a slovenského prostředí

Autor posudku: PhDr. Mgr. Petr Lupač, Ph.D.

Doporučení k obhajobě: ano

Návrh klasifikace práce: *dobře*

Cílem předložené práce je dle autorky odpovědět na otázku „Jaká je podoba karnismu v prostředí české a slovenské společnosti a čím je jedinečný?“ (s. 8) Není jasné, proč si autorka vybrala spojení české a slovenské společnosti v této věci, odkazuje se sice ke společné historii a k předpokladu „podobného vývoje a názorů mezi obyvateli“ (s. 9), v případě legitimizace spotřeby masa a souvisejících hodnot a postojů to ale nedokládá žádnými daty či pevnější argumentací, opomíná kulturní rozdíly obou zemí. Za mě je tedy *první otázka, proč se autorka nezaměřila jen na jednu z těchto dvou společností.*

Jedná se o práci teoretickou, jejímž cílem je vyvodit odpověď na výzkumnou otázku z přehledu literatury. Autorka sice také zmiňuje „kompilační analýzu“ (abstrakt, s. 8), co by mělo být onou kompilační metodou, nikde nevysvětluje a žádný systematický postup zpracování literatury v práci není zřejmý. **Postup řešení** je takový, že autorka nejdříve představuje ve druhé kapitole literaturu na téma karnismus, ve třetí kapitole shrnuje poznatky o konzumaci masa v USA a odbornou reflexi karnismu v USA, a dále pokračuje ve čtvrté kapitole srovnáním se situací v ČR a na Slovensku. Práce je uzavřena zopakováním nejdůležitějších bodů z předchozího textu.

Co se týče **formálních aspektů práce**, autorka využívá dostatečný objem aktuální literatury k tématu, které je obecně nové (diskuse k tématu začíná v roce 2009), v textu jsou využity všechny hlavní texty reflexe karnismu. Jazyková úroveň práce je co do gramatiky dobrá, obsahově je problémem faktická správnost zvolených formulací, a to zejména u generalizací a mechanických aplikací amerických textů na české realie. V částech, v nichž autorka interpretuje trendy ve vyhledávání pojmů na google, bych uvítal spíše vložení grafů, i nichž v textu pojednává, a začlenění odborné reflexe ohledně interpretace těchto dat (jak je lze odborně interpretovat). Užívání odborných zdrojů v textu vykazuje množství začátečnických nedostatků, jako jsou využívání citací tam, kde by stačila parafráze textu, nekomentování či nediskutování citací, opakované užívání stejného odkazu na jeden zdroj, či umísťování odkazů na konec odstavců bez jasného určení, k jaké informaci se odkaz vztahuje. Ve prospěch autorky hovoří fakt, že tyto nedostatky nejsou přítomné vždy a mnohé části práce odpovídají dobrým standardům odborného textu. Co však platí obecně je absence autorky v textu a rozlišování vlastního a přebraného textu, tj. není z textu jasné, co je přebraný text a co je původní text autorky práce. V textu chybí kritické čtení a konfrontace zdrojů a používaných informací. To považuji vzhledem k tématu za daleko zásadnější problém než je používání citačního stylu dle zavedené praxe.

Co se týče **obsahu a logické struktury argumentace**, je moje hodnocení spíše negativní, protože argumentace není strukturovaná a nejde – snad i kvůli absenci konfrontace zdrojů – k hlavním problémům tématu (viz níže), v textu chybí syntéza předkládaných informací (závěry kapitol i práce jsou „jen“ shrnutí předchozího textu zkopírované vybraná stěžejní tvrzení z textu), v textu jsou často nepravdivá tvrzení a argumentační fauly, obě vycházející z přílišné generalizace (Např: „„drůbeží maso je málokdy prodáváno celé a syrové“ (s. 10), „Lidé tedy vnímají zvířata jako méněcenná“ (s. 15), „lidé nechtějí přemýšlet nad tím, odkud konzumované maso pochází“ (s. 49)), využití americké diskuse se

vyznačuje spíše mechanickým přenesením (např. hledáním genderových stereotypů) na úkor reflexe specifické kulturní praxe v rámci zpracování cíle práce (zabíjačky, zabíjení vánočních kaprů, institucionalizace masových jídel atd.). Následují tři otázky, na něž by bylo dobré dát během obhajoby odpověď; jsou to klíčové otázky celých částí práce, takže obhajoba poskytnutých odpovědí

Za první, práce podle mého názoru selhává v jasném a srozumitelném vysvětlení vybraného tématu, jímž je karnismus. Všechny hlavní koncepty a argumenty, které autorka využívá, jsou např. poměrně jasně a výstižně shrnuty na české wikipedii u hesla karnismus. Jejich využití v práci s sebou ale nese mnoho otázek, které při nepřesvědčivém výkladu ještě palčivěji vyvstávají na povrch a jejichž reflexe se mi zdá být klíčová při obhajobě. Za první, proč je podle autorky karnismus ideologie? Nejde jen o legitimizaci určité kulturní praxe? Co když za konzumaci masa a jejich změnami nestojí ideologie, ale jen zvyk, legitimizace a ekonomické faktory? Jsou všichni „pojídači masa“ nutně obětí ideologie karnismu? Tyto otázky jsou vzhledem k tomu, že to má být právě „ideologie karnismu“, která způsobuje konzumaci masa a změny v konzumaci určitých druhů mas, klíčová (s. 12: „pojídání masa jako chování vycházející z ideologie“). Doporučuji, pokud tak již nebylo učiněno při představení práce, při obhajobě vysvětlit, na základě jakých poznatků z druhé kapitoly bylo odvozeno, že karnismus je „neviditelná ideologie“, a v čem spočívá z hlediska analýzy určité spotřební praxe (pojídání masa) přidaná hodnota takového tvrzení. V tomto světle se jako problematický jeví předpoklad autorky, že vegetariánství je informovanou, racionální praxí, o čemž svědčí např. podiv autorky nad výskytem karnistických argumentů u VŠ studentů (s. 47-48, a znovu v závěru na s. 51).

Za druhé, autorka věnuje značnou část práce interpretaci statistik o změnách v konzumaci různých druhů mas. Uvedené změny ale odkazují podle mého čtení spíše k ekonomickým faktorům a k faktoru většího důrazu na zdravé stravování. Proč je k vysvětlení těchto změn potřeba pojem „ideologie karnismu“? V čem je jeho přidaná hodnota? Pokud zde působí ideologie karnismu, co je na vzorci konzumace masa stabilního, co odpovídá tomuto vlivu?

Za třetí, autorka se snaží najít „povahové rysy a názory“ související s větší orientací na konzumaci masa (viz např. kpt. 4.4) a s pomocí využitých zdrojů dochází např. k tvrzení, že vegetariáni a vegani jsou více otevření a karnisté více konzervativní. Není to však spíše funkce věku, když víme, že vegetariáni a vegani jsou v ČR spíše mladší lidé?

Co se týče kvality závěrů, jako nevhodné se mi jeví kopírování celých formulací z předchozího textu a jejich seskládání do závěru. Závěr pak působí, že kromě přehledu naskládaných informací lze obtížně na výzkumnou otázku jasně a jednoznačně odpovědět.

Dílicí poznámky a komentáře: diskuse na s. 19 proběhla v USA již v 70. letech v reakci na klasický text Whitea, od něhož teze o křesťanských kořenech ekologické krize pochází. Willard (2002) tedy není původním zdrojem k této diskusi.

Celkové hodnocení: práci jako takovou doporučuji k obhajobě i když ji jako celek vnímám jako neuspokojivou a hodnou přepracování. Vzhledem k použitým zdrojům a neobratnosti při některých formulacích nicméně vidím prostor pro obhájení práce, proto navrhuji jako základ k obhajobě hodnocení dobře.